

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

จากการประมาณสมการอุปสงค์และสมการอุปทานเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ สมการอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยของประเทศในข้อตกลง MFA จากการมีมาตรการ VERs และเมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป และสมการอุปสงค์การนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยของประเทศนอกข้อตกลง MFA แล้วนำระบบสมการที่ประมาณได้ดังกล่าว ไปคำนวณหาค่าผลกระทบทางสวัสดิการโดยสุทธิ (net welfare effect) จากการมี VERs สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ผู้ผลิตและผู้บริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาในระดับสูง โดยผู้ผลิตจะเพิ่มการผลิตร้อยละ 2.1537 เมื่อราคาสูงขึ้นร้อยละ 1 ส่วนผู้บริโภคจะเพิ่มการบริโภคร้อยละ 13.44028 เมื่อราคาลดลงร้อยละ 1 สำหรับความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับรายได้ของผู้บริโภค พบว่า เมื่อผู้บริโภคภายในประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 การบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะเพิ่มร้อยละ 0.50586

ประการที่สอง ในช่วงที่มีการค้าเสรี สำหรับตลาดในข้อตกลง MFA ปรากฏว่า ในตลาดสหรัฐฯ ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรระดับรายได้เท่านั้น โดยพบว่า เมื่อผู้บริโภคในสหรัฐฯ มีระดับรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ปริมาณการบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.78125 สำหรับในตลาดประชาคมยุโรปพบว่า ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยมีความสัมพันธ์กับตัวแปรราคาเท่านั้น ซึ่งพบว่าเมื่อราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูป ลดลงร้อยละ 1 ปริมาณการบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยจะเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 22.6947

สำหรับในช่วงที่มีมาตรการ VERs พบว่า ปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยไปยังตลาดในข้อตกลง MFA มีความสัมพันธ์กับปริมาณโควต้าที่ได้รับ โดยผู้บริโภคจะเพิ่มการบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยร้อยละ 1.52444 ในตลาดสหรัฐฯ สำหรับในตลาดประชาคมยุโรป ผู้บริโภคจะเพิ่มการบริโภคขึ้นร้อยละ 1.45118 เมื่อปริมาณโควต้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 1

ประการที่สาม สำหรับผู้บริโภคนในตลาดนอกข้อตกลง MFA มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาในระดับที่สูงมาก โดยผู้บริโภคจะบริโภคเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 56.73709 เมื่อราคาลดลงร้อยละ 1

ประการที่สี่ จากค่าความยืดหยุ่นต่อราคาที่สูงมากทั้งตลาดในข้อตกลงและนอกข้อตกลง MFA แสดงให้เห็นว่าภาวะการแข่งขันของตลาดเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยทั้ง 2 ตลาดมีการแข่งขันสูง ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระดับราคาแม้เพียงนิดเดียว ก็มีผลต่อระดับการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยอย่างมาก

ประการที่ห้า จากการทดสอบความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง โดยอาศัยการพิจารณาส่วนต่างระหว่างค่าจริงและค่าที่ได้จากแบบจำลองของตัวแปรภายในทั้ง 6 ตัวแปร คือ ตัวแปรปริมาณการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ ตัวแปรปริมาณความต้องการ เสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ ตัวแปรปริมาณความต้องการเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยของสหรัฐฯ ตัวแปรปริมาณความต้องการเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยของประชาคมยุโรป ตัวแปรปริมาณความต้องการเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยของตลาดนอกข้อตกลง MFA และตัวแปรราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ ปรากฏว่า เมื่อทดสอบด้วยค่า MPE ไม่มีตัวแปรใดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเกินร้อยละ 14 ส่วนการทดสอบด้วยค่า MAPE ไม่มีตัวแปรใดให้ค่าความคลาดเคลื่อนเกินร้อยละ 23 โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศ มีค่า MPE และค่า MAPE น้อยกว่าร้อยละ 1 และเมื่อพิจารณาการทดสอบด้วยค่า Theil's U นั้น พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่ก็ยังคงให้ผลที่น่าพอใจ คือมีค่า Theil's U น้อยกว่าและใกล้เคียง 1 มีเพียงตัวแปรเดียวคือปริมาณความต้องการเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศเท่านั้น ที่ให้ผลไม่น่าพอใจนักโดยมีค่า Theil's U มากกว่า 1 แต่ไม่ถึง 2 ซึ่งอยู่ในช่วงที่ยอมรับได้

ประการที่หก การศึกษาผลกระทบทางสวัสดิการโดยสุทธิระหว่างปีที่ศึกษา คือระหว่างปี 2521-2537 ซึ่งเป็นช่วงที่ไทยทำข้อตกลง MFA กับสหรัฐฯและประชาคมยุโรปนั้น ได้แบ่งออกเป็น 5 กรณี คือ กรณีที่หนึ่งสมมติให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯน้อยกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรปร้อยละ 5 กรณีที่สองสมมติให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯเท่ากับราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรป กรณีที่สามสมมติให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯมากกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรปร้อยละ 5 กรณีที่สี่สมมติให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯมากกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรปร้อยละ 50 และกรณีที่ห้าคำนวณหาราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯที่ทำให้ผลได้ในรูปค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทย เท่ากับการสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทย เนื่องจากปริมาณการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทย

ของสหรัฐฯไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทย ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ไม่มีข้อมูลตัวแปรราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯที่สังเกตได้จริง ผลการศึกษาทั้งสี่กรณีแรกพบว่าในช่วงที่ไทยทำข้อตกลง MFA กับสหรัฐฯและประชาคมยุโรปนั้น ไทยต้องสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจโดยสุทธิมาโดยตลอดและมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเปิดเสรีทางการค้าน่าจะเกิดผลดีต่ออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมนี้ต้องเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตให้สูงขึ้น โดยอาศัยการพัฒนาฝีมือ แรงงานและนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการตลาดซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ส่วนกรณีที่ห้าปรากฏว่า ตั้งแต่ปี 2532 เป็นต้นมา ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯที่ทำให้ผลได้ในรูป ค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทยเท่ากับการสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทยนั้นมีค่าลดลงมาโดยตลอด

ประการที่เจ็ด จากการหาผลกระทบของการเพิ่มอัตราการเติบโตของปริมาณโควต้าตามข้อตกลง GATT ว่าด้วยการค้าสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีต่อค่าผลกระทบทางสวัสดิการโดยสุทธิของไทย ระหว่างปี 2538-2543 ได้แบ่งศึกษาเป็น 5 กรณี เช่นเดียวกับการศึกษาผลกระทบทางสวัสดิการโดยสุทธิ จากการศึกษาในสี่กรณีแรก พบว่าการเพิ่มอัตราการเติบโตของ โควต้าตามข้อตกลง GATT ทำให้ไทยสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจโดยสุทธิลดลงทุกปี แสดงให้เห็นว่าภายหลังจากเปิดเสรีทางการค้าแล้ว จะทำให้ไทยได้รับผลประโยชน์เพิ่มขึ้นมากกว่าสูญเสีย ผลประโยชน์ส่วนในกรณีที่ห้า พบว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐฯที่ทำให้ผลได้ในรูป ค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทยเท่ากับมูลค่าการสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจของไทย มีค่าลดลงมาโดยตลอด

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลจากการศึกษาพบว่า ภายหลังจากที่มีการเปิดเสรีทางการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปแล้ว จะส่งผลให้ภาวะการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปของโลกทวีความรุนแรงขึ้นรวมทั้งทำให้ประเทศผู้ส่งออกสามารถขยายตลาดการส่งออกได้มากขึ้นด้วย ทำให้ไทยซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกจะต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปในปี 2549 ภาครัฐจึงควรมีแนวทางในการกำหนดนโยบาย มาตรการในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งสนับสนุนให้ความสามารถในการผลิตและส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในช่วงต่อของการเปลี่ยนแปลงระบบการค้าของอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากที่มีมาตรการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจเป็นระบบการค้าเสรี ระหว่างปี 2543-2548 ดังนี้

ประการแรก ถึงแม้ในการศึกษาคั้งนี้ไม่มีข้อมูลตัวแปรราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐที่สังเกตได้จริง (actual value) ทำให้ไม่ทราบว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐที่ทำให้ผลได้ในรูปค่าเช่าทางเศรษฐกิจเท่ากับมูลค่าการสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจที่คำนวณได้ มีค่าน้อยกว่า เท่ากับ หรือมากกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐที่สังเกตได้จริง แต่จากการคำนวณหาค่าผลกระทบทางสวัสดิการโดยสุทธิในกรณีที่สี่คือกรณีที่ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐมากกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรปสูงถึงร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าไทยยังคงสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจมาโดยตลอด รวมทั้งในความเป็นจริงสภาพการแข่งขันของตลาดสหรัฐ และตลาดประชาคมยุโรปน่าจะมีความคล้ายคลึงกัน ประกอบกับจากการทดสอบความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ค่า MPE และค่า MAPE ของตัวแปรราคาพบว่ามีความคลาดเคลื่อนน้อยกว่าร้อยละ 1 ทำให้ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐ ไม่น่าจะแตกต่างจากราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดประชาคมยุโรปสูงถึงร้อยละ 50 จากเหตุผลดังกล่าวนำมาสู่ข้อสรุปที่ว่า ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐที่สังเกตได้จริงควรจะต่ำกว่าราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปในตลาดสหรัฐที่คำนวณได้ในกรณีที่ห้า ผลของการศึกษาดังกล่าวจึงสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายได้ว่า ภาครัฐควรมีการเจรจาเพิ่มอัตราการค้าเสรีของโควต้า หรือเจรจาเพิ่มราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศของสหรัฐ พร้อมทั้งมีการพัฒนาคุณภาพเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศควบคู่ไปด้วย เพื่อให้ไทยมีผลได้ในรูปค่าเช่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะไทยยังคงสูญเสียค่าเช่าทางเศรษฐกิจโดยสุทธิถึงแม้มีการเพิ่มอัตราการค้าเสรีของโควต้าตามข้อตกลง GATT แล้วก็ตาม

ประการที่สอง สำหรับการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปภายในประเทศไทย ควรจะมีการยกระดับมาตรฐานของสินค้าให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพปานกลางและคุณภาพสูง เนื่องจากไทยเริ่มสูญเสียความได้เปรียบจากอัตราค่าจ้างแรงงานเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญของโลก เช่น จีน หากไทยยังผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่มีคุณภาพต่ำ ในขณะเดียวกันควรมีการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ ทั้งทางด้าน การออกแบบ ความรวดเร็วในการผลิต เพิ่มคุณภาพและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งมีการพัฒนาทางด้าน การตลาด ตลอดจนส่งเสริมให้สร้างชื่อการค้า (brand name) ให้เป็นเอกลักษณ์ของไทย ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบันนี้มีนักประดิษฐ์ไทยคิดประดิษฐ์เครื่องทอผ้าตัวอย่างได้ภายในเวลา 2 ชั่วโมง ซึ่งโดยปกติจะใช้เวลาประมาณ 6 เดือน เป็นการเพิ่มอุปสงค์เสื้อผ้าสำเร็จรูปทางอ้อมขึ้น

ประการที่สาม หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรมีการปรับปรุงกฎ ระเบียบ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้ส่งออก จะได้ส่งมอบสินค้า

ทันตามกำหนดสัญญา เช่น การแก้ไขกฎระเบียบทางการค้าที่ก่อให้เกิดความล่าช้า ปรับอัตราภาษีให้เอื้ออำนวยต่อการส่งออก พัฒนาระบบการขนส่งท่าเรือ อากาศยาน และคลังสินค้า ให้เพียงพอกับการขยายตัวด้านการส่งออก

ประการที่สี่ ภาครัฐควรเน้นถึงบทบาทและความสำคัญของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเจรจาในระดับพหุภาคีและภูมิภาค ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์ของการเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจา เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศ รวมทั้งควรมีการปรับปรุงกลไก และการดำเนินการด้านข่าวสารการค้าเพื่อนำมาเผยแพร่แก่กลุ่มธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเพื่อใช้ในการกำหนดท่าทีในการเจรจาและแก้ไขปัญหาการค้าให้ทันต่อสถานการณ์

6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการค้าเสรีต่ออุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทยนั้น พบว่ามีข้อจำกัดในการศึกษาอยู่หลายประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ข้อจำกัดประการที่หนึ่ง มีความลำบากในการหาข้อมูลปริมาณการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปของไทยไปยังประเทศสหรัฐฯและประชาคมยุโรปในหน่วยปริมาณ ระหว่างปี 2515-2530 เนื่องจากข้อมูลที่มีอยู่ไม่ได้จัดเก็บย้อนหลังไปถึง 10 ปี รวมทั้งหน่วยของข้อมูลถูกจัดเก็บในหน่วยมูลค่า ทำให้ข้อมูลปริมาณการส่งออกไปยังประเทศสหรัฐฯและประชาคมยุโรป ระหว่างปี 2515-2530 ต้องใช้สินค้าที่มีพิกัด SITC ในการศึกษาครั้งนี้จึงต้องแปลงสินค้าที่มีพิกัด SITC ให้เป็นพิกัด HS รวมทั้งต้องแปลงข้อมูลจากหน่วย 1000 กิโลกรัม ให้เป็นหน่วยจำนวนชิ้น จึงอาจทำให้ผลการประมาณค่าที่ได้มีค่าความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้น

ข้อจำกัดประการที่สอง ในการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SAS/ETS version 6 นั้น ในตอนแรกไม่สามารถประมาณค่าสัมประสิทธิ์ให้อยู่ในช่วงที่มีความน่าเชื่อถือได้ จึงต้องกำหนดค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ภายในประเทศให้อยู่ในช่วงที่มีผู้วิจัยคนอื่นๆ ที่เคยศึกษามาแล้วซึ่งการกำหนดช่วงดังกล่าว อาจมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ที่ประมาณของระบบสมการมีความผิดพลาดเกิดขึ้นได้

ข้อจำกัดประการที่สาม การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบวิเคราะห์ดุลยภาพเฉพาะส่วน (partial equilibrium analysis) ทำให้ไม่มีผลของการทดแทนกัน (substitution effect) ดังนั้นค่าความยืดหยุ่นต่อราคาของอุปสงค์ในการนำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากไทยที่ประมาณได้จึงมีค่าค่อนข้างสูง